

Pećina Lipa kod Lokava

Marjanac Slavko, Zagreb

Pećina Lipa je do sada poznata kao najveća i najljepša pećina Gorskog Kotara, a nalazi se kod mjesta Lokve na 45° 21' 46" sjeverne širine i 14° 45' 00" istočne duljine (mjereno od Greenwicha). Pećinu je pronašao trgovac Bolf iz Lokava prigodom vađenja kamena, a naučno istražio, koliko su to vrijeme i sredstva dozvoljavala, naš uvaženi speleolog Dr. **Josip Poljak**.

Pećina je formirana u debelim slojevima trijaskog vapnenca, iz kojih je izgrađeno i brdo Kameni Vrh (906 m.). U jugoistočnoj kosi Kamenog Vrh na nalazi se ulaz pećine, koji je okrenut prema jugoistoku i udaljen od ceste Lokve—Delnice oko 50 metara. Nadmorska visina ulaza pećine iznosi 800 m, a do sada najniža poznata točka pećine leži 142 m dublje.

Prirodni otvor, kojim se ulazi u pećinu, ima oblik sploštena peterokuta, visina mu je 1,75 m, a širina 4.40 m. Pećina je svojevremeno bila uređena kao turistički objekt, što se vidi po preostalom uređaju za elektrifikaciju pećine i ostacima vratiju kod ulaza. Danas je pećina neuređena, zapuštena i bez nadzora.

Glavni pravac protezanja pećine je JI—SZ. Ukupna duljina do sada istraženih hodnika, iznosi 567 m. Prvi dio pećine, od ulaza do dvorane A, proteže se u pravcu SZ. Pećinski strop u prednjem dijelu prokapljava, te na vlažnim stijenama raste mahovina žuto zelene boje. Hodnik je dug 24 m i svršava stepenicom dubokom 8 m, koja dijeli dvoranu A od hodnika. Na stepenicu su koso položene 10 m duge drvene ljestve, kojima se može sići u dvoranu A. Dvorana je duga 22 m, široka 19 m, a visoka 16 m. Dno joj je pokriveno mnogobrojnim blokovima

kamenja, koje je popadalo sa stropa dvorane, dok po stijenama i stropu ima nešto stalaktita i sigastih zavjesa. Na stijenama s desne strane dvorane primijećeni su leptiri (**Lepidoptera**) *Triphosa dubitata* i nekoliko kornjaša (**Coleoptera**) *Typhlotrechus bilimeki*. Od šišmiša (**Chiroptera**) primijećen je *Rhinolophus ferrum equinum*. Na lijevoj strani dvorane spušta se debela sigasta zavjesa u obliku vodopada. Pomoću ljestava može se savladati ova zavjesa, te se na kraju iste nailazi na otvor, gdje se dijele dva hodnika. Prvi hodnik proteže se u pravcu sjevera, te se strmo uspinje do dvorane kosim dnom

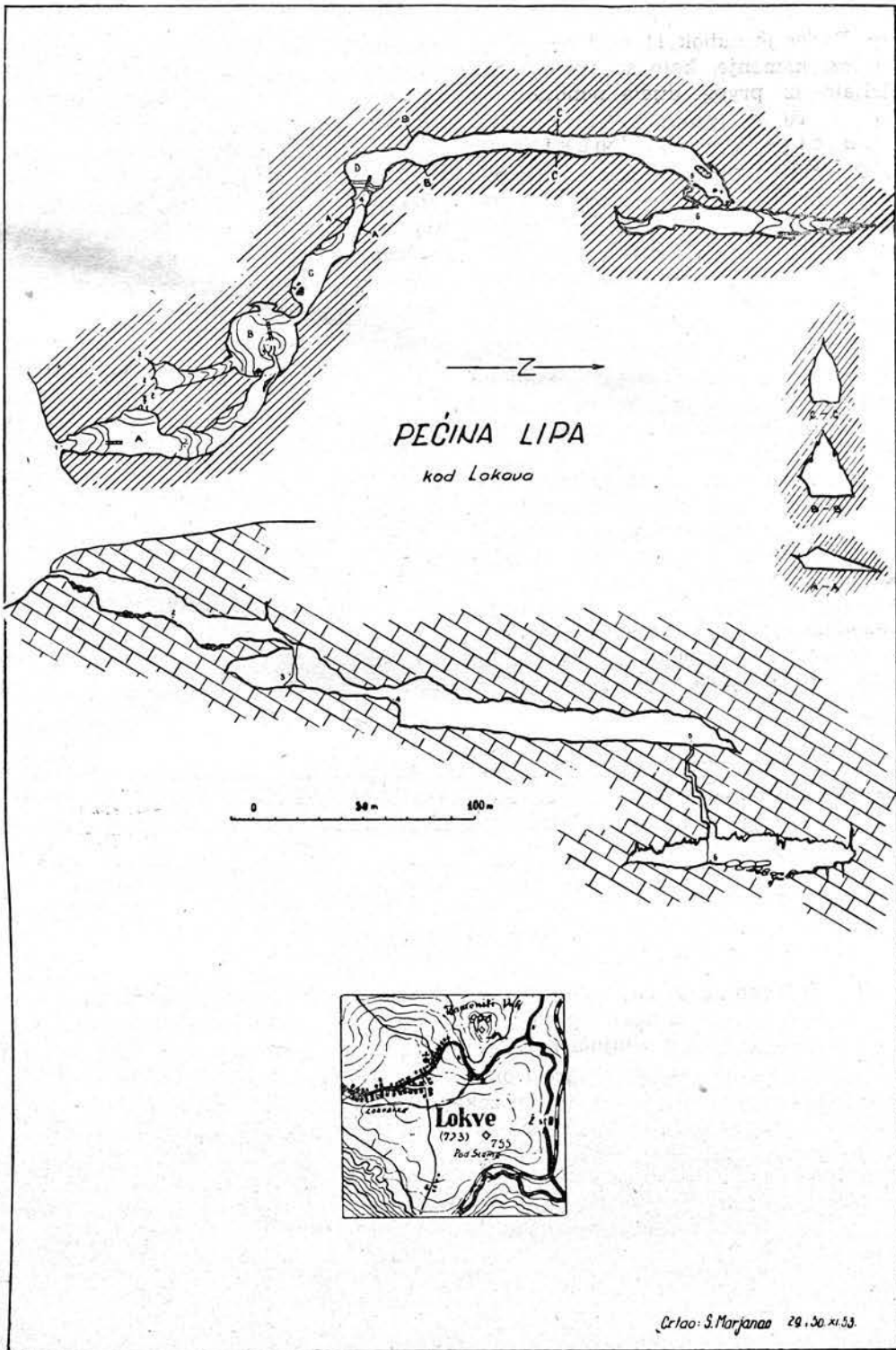
Drvene ljestve u pećini Lipa

prevučenim sigastom prevlakom. Dvorana je mala i postepeno se sužuje. U nastavku tvori kratki, ali strmi hodnik, kojemu je dno pokriveno kamenjem i debelim slojem humusa, a taj je u unutrašnjost pećine dospio sa površine kroz pukotine tankog stropa. Da je strop vrlo tanak dokazuju i brojne žilice korijenja, koje vise sa stropa. Taj hodnik, u odnosu na dvoranu A, čini tavan pećine. Drugi hodnik, u koji se dolazi sa istoga mjesta kao u prvi, skreće u luku prema jugozapadu. Ovaj je hodnik u početku vrlo nizak, ali nakon nekoliko metara može se u njemu uspravno hodati. Hodnik je kratak. Srednji hodnik je dug 5 m i završava ponorom. Desni hodnik spušta se strmo prema sjeverozapadu pod kutom od 45°. Daljnje napredovanje moguće je samo ljestvama ili užetom. Ovaj dio pećine ostao je za sada neistražen.

Iz dvorane A proteže se hodnik blago skrećući u pravcu SI do 120 m gdje skreće prema zapadu. Hodnik je dug 84 m, širok 10—15 m i visok 12—18 m. Na 80 m od ulaza tlo se spušta strmo, te je prolaz između velikih blokova kamenja prilično otežčan. Ispod jedne velike hrpe kamenja postoji uski prolaz, kojim se može provući. Kod 120 m glavni hodnik naglo se stješnja do 1.80 m širine, te svršava okomitom stepenicom od 12 m dubine, preko koje su postavljene drvene ljestve, kojima se silazi u najveću dvoranu nazvanu »katedrala«. (U priloženom nacrtu, ta je dvorana označena slovom B.). Dvorana upravo obiluje pećinskim sigastim tvorevinama, stalagmitima i stalaktitima, između kojih se naročito ističe stup usred dvorane. Taj stup nastao je spajanjem jednog velikog stalagmita i stalagmita. Na južnoj strani dvorane je hodnik dug 30 m, koji se proteže u pravcu JI i uzdiže pod kutem od 32°,

te svršava okruglom dvoranom, na čijem se stropu vide tri dimnjaka.

Iz dvorane B vodi glavni hodnik u pravcu SZ, koji se proširuje, te tako stvara malu dvoranu, u kojoj se vide tragovi vode. Na kraju ove dvorane mjerena je temperatura, koja je 29. XI. 1953. u 12 sati iznosila +6,5° C. U isto vrijeme temperatura pred pećinom iznosila je +5° C. Iz dvorane produžuje hodnik u pravcu SZ do 220 m, gdje svršava stepenicom od 10 metara. Preko ove stepenice načinjene su također ljestve, ali koje su od vlage sasvim istrunule. Ovim ljestvama uz osiguranje užetima silazi se u dvoranu D, u kojoj se od sigastih tvorevina naročito ističe dugačka bijela zavjesa. Dvorana je nepravilnog oblika, dugačka 20 m. Iz dvorane produžuje glavni hodnik u pravcu sjevera. Na 360 m, s desne strane drvenog mosta, nalazi se mali otvor, iz kojega puše hladan zrak. Otvor je nizak i uzak. Glavni hodnik svršava malom prostorijom, koja je sva ispunjena stalagmitima i stalaktitima. Cjelokupna dužina glavnog hodnika iznosi 390 m. Od spomenutog otvora, kod drvenog mosta, nastavlja se uski vijugavi kanal, koji se iza 8 m dužine sužuje u vrlo tijesnu, oko 2 m visoku prostoriju. Iz te prostorije može se dalje prodrijeti samo ljestvama ili užetom kroz okomiti i uski ponor, koji je dubok 8 m. Blizu dna, ponor se vrlo malo proširuje, a dno se koso spuštajući produžuje u vrlo uski i niski hodnik, koji je dug 7 m. Po dnu hodnika leži veliko kamenje, koje je nabacano odozgo. Kamenje je vjerojatno poslužilo posjetiocima ovog dijela pećine, za mjerenje dubine. U ovom dijelu ponora vide se drvene prečage, umetnute između stijena, koje su služile za silaženje u ponor. Na kraju hodnika s lijeve strane je okrugao otvor promjerom od 50 cm, a kojim se pomoću ljestava dolazi u treći dio po-

nora. Ponor je dubok 11 m. I ovdje po dnu leži kamenje, koje se ovamo dokotrljalo iz prvog dijela ponora. Na vlažnoj stijeni primijećen je kornjaš *Typhlotrechus Bilimeki*, a u maloj lokvi pod kamenjem nađene su dvije pijavice (neodređene). Tu se dno također spušta koso i produžuje u uski i vrlo niski hodnik, koji je 5 m dugačak. Na kraju hodnika je vrlo tijesni otvor, kroz koji se čovjek vitkog stasa teško provlači. Pomoću ljestava dolazi se u četvrti dio ponora, koji je dubok 14 m. Ponor svršava velikom dvoranom, koja je zajedno sa ponorom od trećeg dijela bila nepoznata posjetiocima pećine. Tragovi, koje je čovjek ostavljao iza sebe, jasno pokazuju do kuda je on došao. Sigaste tvorevine u ovoj dvorani su potpuno netaknute i nema nikakvih tragova, koji bi ođavali da je čovjek u nju silazio. Dno dvorane se i ne vidi, jer je pokriveno gromadama i blokovima kamenja, koje je popadalo sa stropa. Prolaženje između tih blokova zahtjeva veliku

spretnost i snalažljivost. Strop dvorane je bogato ispunjen stalaktitima. Stalagmita gotovo i nema, tek postoje uza same stijene dvorane. Na stijeni nađena su jedan pored drugoga dva pužića, veličine od 1 mm (neodređeni). Dvorana je dugačka 105 m, a proteže se u pravcu SJ. Sjeverni dio te dvorane svršava uskom pukotinom i dva sifona, koji su zatrpani blatom. Južni dio dvorane svršava spuštenim stropom.

Pećina Lipa zahtijeva još mnogo istraživačkog rada, a posebno obradu pećinske faune i flore, kojom pećina upravo obiluje. Osim toga pećina je interesantna i sa hidrološke strane, jer u neposrednoj blizini ponire potok Lokvarka, a u samoj pećini vidljivi su erozioni tragovi vode, koja je vjerovatno u jednom ranijem periodu protjecala kroz pećinu.

U vezi toga od velike važnosti biti će istraživanje ponora u dvorani A, kao i istraživanje ponora u neposrednoj blizini i okolini pećine Lipe.

Summary

LIPA CAVE NEAR LOKVE, by S. Marjanac, the author in this article describe the greatest cave in district Gorski Kotar near Lokve and bring out the informations about new discovered parts of this cave.

OBAVIJEST

Kako su to naši čitatelji već zapazili, ovaj prvi ovogodišnji broj izišao je u nešto većem formatu i obsegu, koji ćemo nastojati zadržati i dalje, ostajući pri tome kod stare cijene časopisu.

Zbog promjene tiskare i obilnog materijala, ovaj broj časopisa je izišao iz štampe s izvjesnim zakašnjenjem, što će čitatelji uvažiti.

Molimo pretplatnike, koji nam još nisu doznacili pretplatu, da to što prije učine.